

Exam. Code : 103203

Subject Code : 1105

B.A./B.Sc. 3rd Semester (Batch 2020-23)

MUSIC (Instrumental)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

Note :— Attempt **five** questions in all, selecting at least **one** question from each section. The **fifth** question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Describe the historical development of Indian Music during Pt. Sharang Dev time.
2. What do you mean by 'Naad' ? Explain in detail.

SECTION—B

3. Write life sketch and contribution of Ustad Abdul Halim Zafar Khan in the field of Music.
4. Discuss the methods of tuning of Sitar.

SECTION—C

5. Compare Raag Asawari and Jaunpuri.
6. Give an introduction of Sool Taal.

SECTION—D

7. Write the contribution of Shri Guru Arjan Dev Ji towards Music.
8. Classify the instruments used in Gurmat Sangeet.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

1. ਪੰ. ਸਾਰੰਗ ਦੇਵ ਦੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਹੋਏ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. 'ਨਾਦ' ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਅ

3. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸਤਾਦ ਅਬਦੁਲ ਹਲੀਮ ਜ਼ਾਫਰ ਖਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
4. ਸਿਤਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ੲ

5. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ ਅਤੇ ਜੋਨਪੁਰੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।
6. ਸੂਲਤਾਲ ਦਾ ਪਰਿਚੈ ਦਿਓ।

ਭਾਗ—ਸ

7. ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
8. ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਪ੍ਰत्येक भाग में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए, कुल पाँच प्रश्न करें। पांचवा प्रश्न किसी भी भाग में से किया जा सकता है। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

भाग—क

1. पं. सारंग देव के काल में भारतीय संगीत के हुए विकास की व्याख्या करें।
2. 'नाद' से आपका क्या भाव है ? विस्तार सहित व्याख्या करें।

भाग—ख

3. उस्ताद अब्दुल हलीम ज़ाफर खाँ का जीवन परिचय एवं संगीत के क्षेत्र में योगदान लिखें।
4. सितार को स्वर करने के ढंगों की चर्चा करें।

भाग—ग

5. राग आसावरी एवं जोनपुरी की तुलना करें।
6. सूल ताल का परिचय दें।

भाग—घ

7. श्री गुरु अर्जुन देव जी के संगीत के प्रति योगदान के बारे में लिखें।
8. गुरमत संगीत में प्रयुक्त किए जाने वाले वाद्यों का वर्गीकरण करें।